

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.110/2015/6.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a dr. Gaál Zsolt ügyvéd (4024. Debrecen, Piac u.22. II/6.) által képviselt felperesnek a Dr. Nagy Rudolf Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen választottbírósági ítélet érvénytelenítése iránt a Debreceni Törvényszék 6.G.40.170/2014/7. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 9. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 635.000 (hatszázharmincötezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes (a választottbírósági eljárásban is felperes) mint vállalkozó és az alperes mint megrendelő 2009. április 6-ára dátumozottan vállalkozási szerződést kötöttek egy debreceni ingatlanon készülő autóbusz telephely föld- és térburkolati munkáinak az elvégzésére, a kiviteli tervdokumentáció alapján elkészített költségvetés és a szerződés 1.3.2. pontjában részletezett munkanemek szerinti műszaki tartalommal. A szerződés szerint a vállalkozói díj nettó értékét - a szerződés 1.3.2. pontjában részletezett egységárai, az építési, illetve felmérési napló alapján - a szerződésben meghatározott munkák befejezését követően állapítják meg. Esetleges jogvitáik elbírálására a Magyar Gazdasági Kamara mellett szervezett állandó Választottbíróság eljárását kötötték ki.

A szerződés aláíratlan, oldalszám nélküli példányát az alperes megküldte a felperesnek, aki 1.3.3. pont alatt kiegészítette a szerződést a gépbérleti díjakkal, és az így kiegészített szerződés oldalait kézzel megszámozva, aláírva adta vissza azt az alperesnek.

A felperes a Választottbírósághoz 2012. április 13-án benyújtott keresetében 75.163.979 Ft tőke és ennek 2011. január 21-től számított késedelmi kamatai, valamint az eljárás költségei megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Álláspontja szerint a szerződésben meghatározták az egyes munkanemek köbméterenkénti, négyzetméterenkénti díját és a szükséges munkagépek igénybevétele után felszámítható óradíjakat.

Az alperes 110.000.000 Ft-ot előlegként megfizetett, a felperes az elvégzett munkákról kiállította a számláit - levonva belőle a már kiegyenlített előleget -, melyet azonban az alperes nem fogadott el, azokat visszaküldte azzal, hogy nem valós teljesítésen alapulnak.

Az alperes kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását. Álláspontja szerint a munkagépek óradíj elszámolása nem képezte a szerződés tárgyát. A felperest a pótmunkákkal együtt valójában 96.646.463 Ft illette meg, s miután az alperes ennél többet fizetett ki előlegként, viszontkeresetet terjesztett elő a két összeg közötti különbözetre 13.353.537 Ft összegben.

A Választottbíróság VB/12087. számú ítéletében a keresetet elutasította, a viszontkeresetnek helyt adott és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 13.353.537 Ft-ot és annak kamatait, valamint az eljárás költségeit.

A Választottbíróság álláspontja szerint a felperes nem tudta igazolni, hogy a gépbérleti díjak alapján kell elszámolni, ezért kötelezte a felperest a már kifizetett előleg és az alperes által kiszámolt tényleges teljesítés szerinti összeg közötti különbséget megfizetésére.

A felperes terjesztett elő keresetet, melyben kérte a választottbírósági ítélet érvénytelenítését és az alperes perköltségben való marasztalását. Állította, hogy a Választottbíróság ítélete jogszabálysértő, a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (Vbt.) 55.§ (2) bekezdése szerint a közrendbe, illetve az 55.§ (1) bekezdés c) pontjába ütközik, mert az ügyét nem volt képes előadni, továbbá az 55.§ (1) bekezdés e) pontjába, mert a Választottbíróság eljárása nem felelt meg a felek megállapodásának, a törvény rendelkezéseinek.

A közrendbe ütközés kapcsán arra hivatkozott, hogy a választottbírósági ítélet az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkébe ütközik, mert a pártatlan és tisztességes, igazságos eljáráshoz fűződő alapjog megsértését jelenti a jogrend alapelveinek nyilvánvaló és súlyos megsértése. Ilyen alapelv, hogy bárkivel szemben csak megfelelő bizonyítást követően hozható marasztaló határozat, valamint azt a felet terheli bizonyítási kötelezettség,

aki valamit állít. A viszontkereset vonatkozásában nem került sor az összezszerűség, jogalap bizonyítására.

Kifejtette, hogy a Választottbíróóság álláspontja, mely szerint nem tudta bizonyítani a gépbérleti díjak alapján történő elszámolást, nem teszi az alperes keresete összezszerűségét igazolttá.

Állította a bizonyítási teherre vonatkozó jogelv megsértését, mert tőle várták el, hogy bizonyítsa a viszontkereset megalapozatlanságát, és a felek által aláírt szerződés ellenére a Választottbíróóság a felperestől várta el a bizonyítást, megsértve ezzel a Pp.196.§-ából és 164.§-ából adódó alapelvi normákat.

A közrend sérelme történt akkor is, amikor az ítélet indokolásában nem tért ki a választottbíróósági ítélet a peres felek által előterjesztett jogi hivatkozásokra, a megtámadási határidő lejártával kapcsolatos felperesi, és az alperes által hivatkozott semmisségi kérdésre, valamint a teljesítési igazolások értékelésére. Az indokolási kötelezettség az Alaptörvény XXIV. cikkén alapul, így annak hiánya megalapozza az ítélet közrendbe ütközésének megállapíthatóságát.

Az ügy előterjeszthetőségével kapcsolatos jog megsértése tekintetében hivatkozott az ítélet 12. oldal utolsó előtti bekezdésében található azon megállapításra, hogy a felperes által készített szerződés 1.3.3. alpontjának nem felelt meg a végszámlája, mert nem készített arról kimutatást, mely munkákhoz voltak szükségesek gépek. Az erre teendő nyilatkozatra sem a Választottbíróóság, sem pedig az alperes nem hívták fel, holott ki tudta volna fejteni, hogy a szerződés nyelvtani értelmezése szerint a teljesítési igazolások képezték a gépbérleti igény alapját.

Ugyanezen joga sérült az ítélet indokolása 13. oldal 2. bekezdése alapján, mert az alperes soha nem hivatkozott arra, hogy a végszámla alaki hiányossága miatt a követelés nem peresíthető, és a Választottbíróóság sem hívta fel nyilatkozattételre e körben.

A tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését állította, mert a bíróság a bizonyítási eljárás adataiként, az iratokkal ellentétes tényeket rögzített és azokból perdöntő következtetéseket vont le (ítélet 12. oldal 3. bekezdés, 5. bekezdés).

Az alperes kérte a kereset elutasítását. Álláspontja szerint a felperes érvei megalapozatlanok.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Kifejtette, hogy a bírói gyakorlat alapján a bizonyítási teher szabályainak mikénti alkalmazása, az indokolási kötelezettség elmulasztása, illetve a döntés megalapozatlanságára történő hivatkozás önmagában nem ad alapot a közrendbe ütközés megállapítására. A felperes által a bizonyítási teher szabályaival kapcsolatban előadottak arra irányulnak, hogy a bíróság érdemben vizsgálja meg a bizonyítási teherre vonatkozó szabály helyes alkalmazását, a bizonyítékok mérlegelésének okszerűségét, az ítélet tartalmi helytállóságát.

Utalt az EBH2006.1525 és az EBH2007.1705 számú elvi határozatokban kifejtettekre, mely szerint a rendes bíróság érdemben nem bírálhatja felül a választottbírósági ítéletet. A bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az a jogi norma, amelynek megsértésére a felperes hivatkozik, közvetlenül a gazdasági-társadalmi rend alapjait védi-e.

A tisztességes eljáráshoz való jog megsértésére adott esetben alkalmas lehet a felperes által hivatkozott körülmény, hogy a Választottbíróság a viszontkeresetről bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül határozott, ezért az elsőfokú bíróság részletesen vizsgálta a választottbíróság eljárási cselekményeit. Ennek eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a felperes megalapozatlanul hivatkozott a bizonyítási eljárás hiányára. A Választottbíróság terjedelmes bizonyítást folytatott le abban a kérdésben, hogy a felek között milyen tartalommal jött létre a szerződés, mert ez mind a kereset, mind a viszontkereset megítélésénél elsődleges kérdés volt. Arra a következtetésre jutott, hogy a gépbérleti díj nem számolható el, és mivel a felperes azt elszámolta, az alperes túlfizetésbe került. A felperes az alperes elszámolására az egyes díjtételek vonatkozásában nyilatkozatot nem tett és külön bizonyítási indítványt sem terjesztett elő.

Mivel azok az okok, körülmények, amelyek mérlegelésével a Választottbíróság az alperes számítását helyesnek fogadta el, továbbá annak indokolása sem vizsgálható felül az állam bírósága által, a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes által felhozott okok nem alkalmasak a közrend sérelme megállapítására.

Az ügy előadhatósága megsértése tekintetében (Vbt.55.§ (1) bekezdés c) pont) a bíróság utalt a Vbt.27.§-ára, az Eljárási Szabályzat 17.§ (2) bekezdésére, s ennek alapján vizsgálta a keresetben előadottakat. Megállapította, hogy az alperes többször tett nyilatkozatot a gépbérlethez kapcsolódó teljesítési igazolások vonatkozásában, és a választottbírósági eljárás irataiból kitűnően a felperes is - jegyzőkönyvben, illetve írásban tett beadványaiban - kifejtette a véleményét az 1.3.3. pontban írtakkal kapcsolatban. Ugyanígy a 7.2. pontban írt végszámla tekintetében is többször tett nyilatkozatot.

A bíróság kiemelte, bár a választottbírósági ítélet tartalmazza, hogy a felperes követelése nem peresíthető - és erre az alperes valóban nem hivatkozott korábban -, de ez a körülmény a választottbírósági ítélet meghozatalakor nem bírt jelentőséggel, tehát a felperesnek az ügy előterjeszthetőségével kapcsolatos joga nem sérült.

A tisztességes eljárással kapcsolatos kereseti kérelem (Vbt.55.§(1)bekezdés e) pont) vonatkozásában kifejtette, hogy az indokolásnak a felperes által megjelölt tévedései nem merítik ki az

alapelv sérelmét, mert ezeknek nem volt döntő jelentősége az ítélet meghozatalakor. Ezek nem tekinthetők olyan súlyos eljárási hibának, amely az ítélet érvénytelenítését eredményezné.

A felperes felülvizsgálati kérelmében - tartalma szerint - kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetnek megfelelően a választottbíróági ítélet érvénytelenítését, valamint az alperes perköltség megfizetésére kötelezését. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Vbt. 55.§ (1) bekezdés c) és e) pontját, valamint a (2) bekezdés b) pontját.

Kérelme indokolásában kifejtette, hogy helytálló a jogerős ítéletnek az a megállapítása, mely szerint a Választottbíróóság ítélete érdemben nem bírálható felül. A keresetében nem az egyes bizonyítékok mérlegelését vagy értékelését vitatta, hanem magát a bírósági eljárás elvi alapját képező bizonyítási teherre vonatkozó szabályok megsértését állította. Utalva a keresetében kifejtettekre állította, hogy az alperes által előterjesztett viszontkereset tekintetében a jogerős ítélet nem különböztette meg a fél nyilatkozatát és a bíróság által mérlegelhető bizonyítékokat.

A viszontkereset mellékleteként benyújtott elszámolás az alperes nyilatkozatának minősült. A választottbíróági eljárásban a bizonyítási eljárás arra irányult, a felek között milyen tartalommal jött létre a szerződés. Jóllehet a Választottbíróóság azt állapította meg, hogy a felperes nem tudta igazolni a gépbérleti megállapodás létrejöttét, ebből azonban nem következhet az, hogy az alperes által állított tartalmú szerződés létrejöttét bizonyítottnak lehet tekinteni és az alperes által állított - a felperes által el nem fogadott - díjtételek és mennyiségek képeznék a felek közötti elszámolás alapját. Miután a felperes vitatta, hogy az alperes által állított tartalmú szerződés jött volna létre közöttük, ebből adódóan vitatta a díjtételeket, mennyiségeket is.

Maga az alperes is azt állította, hogy mivel a felperes teljesítési igazolással nem rendelkezik, ezért csak igazságügyi építésügyi és geodéziai szakértő véleménye alapján lehetne megállapítani azt, hogy a felperes mennyi munkát végzett és azért milyen mértékű vállalkozói díj jár. Ennek ellenére nem indítványozott szakértői bizonyítást, így a túlfizetés mértéke sem számítható ki. A túlfizetés tényére vonatkozóan a Választottbíróóság nem tudott mérlegelni, mert nem volt mérlegelhető ok és körülmény.

Azért ütközik tehát a közrendbe a Választottbíróóság ítélete, mert úgy adott helyt az alperes viszontkeresetének, hogy azt az alperes semmilyen ténnyel vagy körülménnyel nem bizonyította.

A közrend sérelmét jelenti az is, hogy a választottbíróóság a bizonyítási terhet megfordította és azt várta el a felperestől, hogy cáfolja a viszontkeresetben megjelölt összeget, s ennek eredménytelensége jogkövetkezményét vonta le. Ez ellentétes az Eljárási Szabályzat 35.§-ával, mely így sérti a Vbt. 55.§ (1) bekezdés e) pontját is.

A közrend sérelmét állította az indokolási kötelezettség megsértése kapcsán is, mert a Választottbíróság nem tért ki a megtámadási határidő lejártára vonatkozó felperesi és a semmisségi okokra hivatkozó alperesi érvekre.

Az ügy előadhatósága körében (Vbt. 55.§ (1) bekezdés c) pont) fenntartotta azt az előadását, az alperes nem állította, hogy a felperes nem az általa készített szerződés 1.3.3. pontjának megfelelően járt el a számla kiállításakor, ezért a választottbírósági ítéletnek ez a hivatkozása jogszabálysértő, ugyanis a felperes e körben nem tudta kifejteni az álláspontját.

Nem hivatkozott arra sem az alperes, hogy a 7.2. pont szerinti végszámla hiányában a követelés nem peresíthető. Vitatta a jogerős ítéletnek azt a megállapítását, hogy mely körülményekre hivatkozással utasította el a Választottbíróság a felperes keresetét. Továbbra is állította, hogy a Választottbíróság az ítéletét legalább részben olyan jogi alapra helyezte, amelyet a felek kérelme nem tartalmazott, emiatt az ellenérdekű félnek nem volt módja arra, hogy ügyét előterjessze (BH2014.21).

A Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltakra hivatkozással előadta, bár megállapította, hogy az iratok tartalmával ellentétes tényeket rögzített a Választottbíróság ítéletében, azonban a jogerős ítélet szerint ez nem meríti ki a tisztességes eljárással kapcsolatos alapelv sérelmét, mert az ítélet meghozatalakor ennek nem volt döntő jelentősége. A felperes vitatta, hogy a választottbírósági ítéletből megállapítható lenne, mely körülmények, milyen súlyú mérlegelése vezetett a felperesi kereset elutasításához.

Kifejtette, az állam bírósága nem teheti meg, hogy felülbírálja az egyes bizonyítékok értékelését, de nem teheti meg azt sem, hogy ha érvénytelenítésre okot adó indok megállapítható, akkor mérlegelje, a Választottbíróság az egyes ténybeli vagy jogi körülmények közül melyeket vett kisebb vagy nagyobb súllyal számításba.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Utalt arra, hogy a felperes gyakorlatilag megismételte a kereseti kérelmét. Részletesen kifejtett álláspontjából megállapíthatóan teljes mértékben egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján.

A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság részletesen és alaposan megindokolt ítéletében helytállóan vizsgálta a felperesnek a közrend megsértése, s azon belül a tisztességes eljáráshoz való jogának megsértése kapcsán előterjesztett kereseti kérelmét abból a

szempontból, hogy a Választottbíróság a viszontkeresetről, illetve a keresetről bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül határozott-e. A választottbírósági iratok részletes vizsgálatából helyesen vonta le azt a következtetést, hogy a Választottbíróság a viszontkereset vonatkozásában is vett fel bizonyítást. Azt, hogy milyen bizonyítási eszközt lát alkalmasnak a meggyőződése kialakítására, a Választottbíróság dönti el. Az alperes állítását ugyan a felperes vitatta, azonban a Választottbíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelése alapján meghozta a határozatát, és ennek a felülvizsgálatára - ahogyan arra az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott - s választottbírósági ítélet érvénytelenítése iránti perben nincs jogi lehetőség.

A Kúria ebben a körben továbbra is hangsúlyozza, hogy a választottbírósági ítéletnek a közrendbe ütközés megvalósulásához olyan súlyú megállapítást, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kell tartalmaznia, amely a felek szerződéses jogviszonyán túlmutat és a közösségre kiható, nem kívánatos következménnyel jár - megingatva a közösségnek a közjó, a közerkölcs és a jogrend által feltételezett rendhez fűződő bizalmát.

Ezek a tartalmi feltételek a jelen ügyben vizsgált választottbírósági ítéletben nem állnak fenn, így nem jogszabálysértő a jogerős ítélet abból az okból, hogy nem állapította meg a közrend megsértésére hivatkozó érvénytelenítési ok fennállását.

A Vbt. 55.§ (1) bekezdés c) pontjában foglalt érvénytelenítési ok megvalósulásának vizsgálata körében nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a választottbírósági eljárás iratai alapján megállapította, a felperesnek volt lehetősége arra, hogy nyilatkozatot tegyen a szerződés 1.3.3. pontja, valamint a 7.2. pontja tekintetében, és ezt meg is tette. Az ügyét e tekintetben tehát előadhatta. Ebből következően nem sértette meg az elsőfokú bíróság a Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakat, amikor ennek az érvénytelenítési oknak a megvalósulását sem találta megállapíthatónak.

A Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt rendelkezések megsértése sem állapítható meg. A választottbírósági ítélet esetleges tényállásbeli tévedései - ahogyan azt az elsőfokú bíróság helytállónan megállapította - a választottbírósági ítélet indokolásából levezethetően nem befolyásolták az ítélet rendelkezéseit. Emiatt valóban nem minősülhetnek olyan súlyú eljárási hibának, amely az ítélet érvénytelenítését eredményezhetné. Nem követett el tehát jogszabálysértést az elsőfokú bíróság akkor, amikor a keresetet ebben a tekintetben is elutasította.

A kifejtett indokokra tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján.

A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely az alperes jogi képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíjból áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.)IM. rendelet 3.§ (2) bekezdésének a)-b) pontja, (5)-(6) bekezdése, és a 4/A.§ (1) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel az elvégzett ügyvédi tevékenységre is.

Budapest, 2015. szeptember 29.

Dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró